

Wie was Willem van Oranje?

Willem van Oranje is een belangrijk persoon in de Nederlandse geschiedenis. Hij begon een opstand¹ tegen de koning van Spanje. Pas na 80 jaar oorlog werd Nederland een onafhankelijk² land.

Een Duitser wordt prins in Frankrijk en verhuist daarom naar Nederland

Willem van Oranje wordt in 1533 in Duitsland geboren. Zijn ouders zijn protestant³. De koning van Spanje, Karel de Vijfde, is katholiek. Hij is ook koning van een groot deel van Europa, bijvoorbeeld van Duitsland, Frankrijk en van 'de lage landen' (Nederland en België). In 1544 sterft een neef van Willem, en erft⁴ Willem het prinsdom Oranje in Frankrijk. Hij is dus ineens een prins.

Het prinsdom Oranje (het roze stuk op de kaart) ligt in Zuid-Frankrijk

De koning van Spanje vindt dat goed, maar dan moet Willem wel aan het hof⁵ in Brussel komen wonen en katholiek opgevoed worden. Daarom verhuist Willem als hij 12 jaar is naar Brussel, naar 'de lage landen'. Later gaat hij voor de koning van Spanje werken. Hij is een soort ambtenaar⁶.

Willem van Oranje

Karel de Vijfde

Het hof van Karel de Vijfde in Brussel

De beeldenstorm en het begin van de oorlog

Het is 1566. Veel mensen in Nederland zijn ontevreden. Ze zijn boos omdat ze te weinig werk, geld en eten hebben. Ze vinden dat ze teveel belasting moeten betalen aan de koning van Spanje. Ook hebben veel mensen in Nederland een ander geloof gekozen dan de koning. Zij zijn protestant. De nieuwe koning van Spanje heet Filips de Tweede. Hij is een streng katholiek. Hij noemt de protestanten 'kettters'⁷ en geeft ze zware straffen. Het volk komt in opstand. Mensen gaan de katholieke kerken in. Ze slaan de beelden in de kerken stuk. Nederlanders protesteren daarmee tegen de kerk en tegen Spanje.

De koning van Spanje is woedend⁸ als hij dat hoort. Hij wil dat iedereen, ook in Nederland, katholiek blijft. Hij stuurt de hertog van Alva om de Nederlanders te straffen. Veel protestanten worden gedood.

Willem van Oranje is het niet eens met de koning van Spanje. Hij kiest de kant van de Nederlanders. Hij vindt de koning van Spanje te streng. Hij wil dat katholieken en protestanten respect voor elkaar hebben. Na de 'beeldenstorm' (het kapot maken van de beelden in kerken) vlucht Willem naar Duitsland. Willem van Oranje is tegen de regering van de hertog van Alva. Hij wil Alva weg krijgen uit Nederland. Hij koopt kanonnen⁹ en zoekt soldaten. Hij organiseert een leger¹⁰.

Filips de Tweede

de beeldenstorm

De hertog van Alva

In 1568 is het eerste gevecht tussen de legers van Willem van Oranje en Spanje. Het is het begin van een oorlog tussen Nederland en Spanje. Willem van Oranje is de leider van de opstand tegen Spanje. In 1581 laat Nederland aan de wereld weten dat ze een onafhankelijk land zijn, en dat de koning van Spanje niet meer hun koning is. Dat doen ze met een document, dat het '*Plakkaat van Verlatinghe*' heet.

De moord op Willem van Oranje

Het is 1584. Willem van Oranje woont in de stad Delft. Spanje wil Willem van Oranje laten doden. Ze beloven veel geld aan de persoon die hem wil vermoorden. Balthasar Gerards uit Frankrijk is een streng katholiek en gelooft heilig¹¹ in de koning, Filips de Tweede. Hij wil Willem graag vermoorden. Hij schrijft in een brief naar Willem dat hij een protestant is die voor hem wil werken. Willem gelooft hem. Op 10

juli 1584 hebben ze een afspraak in het huis van Willem. Balthasar wacht beneden op Willem van Oranje. Hij heeft een pistool. Willem van Oranje loopt de trap af. Balthasar Gerards schiet op Willem van Oranje. Willem van Oranje is dood. Hij wordt in Delft begraven¹².

Balthasar Gerards

De moord op Willem van Oranje

Het einde van de oorlog

Pas veel later, na 80 jaar oorlog, tekenen Nederland en Spanje in 1648 de vrede¹³. De koning van Spanje is niet meer de baas in Nederland. Nederland is een onafhankelijk land. Een land met een eigen regering, een eigen vlag en een volkslied. Het volkslied van Nederland gaat over Willem van Oranje. Het Nederlandse volkslied heet daarom 'Het Wilhelmus'*.

1648: Nederland en Spanje tekenen de vrede in Münster (Duitsland)

* Wil je het Wilhelmus horen? Luister en kijk dan naar dit filmpje op Youtube:

[ZangExpress - Wilhelmus](#)

Woordenlijst bij 'Wie was Willem van Oranje':

1. de opstand : dat je gaat vechten tegen de machthebbers (= de mensen die de baas zijn).
2. onafhankelijk : dat je helemaal vrij bent, dat niemand anders kan zeggen wat jij moet doen
3. protestant : In de 16^e eeuw (1500 – 1600) protesteerden mensen als Maarten Luther en Johannes Calvijn tegen de katholieke kerk. Zij maakten zich los van de katholieke kerk, en werden toen 'protestant' genoemd.
4. erven : iets krijgen omdat er iemand van je familie dood is gegaan.
5. het hof : de plaats waar de koning woont (meestal een mooi paleis)
6. de ambtenaar : iemand die voor de regering werkt
7. de ketter : scheldnaam voor iemand die het verkeerde geloof heeft
8. woedend : heel erg boos

9. het kanon :

10. het leger : de groep militairen, de soldaten die voor een land vechten
11. heilig geloven : met je hele hart geloven dat iets waar of goed is
12. begraven : het lichaam van een dood persoon in een kist leggen en onder de grond stoppen. Meestal is dat buiten, op een begraafplaats, maar Willem van Oranje en zijn familie liggen in een 'grafkelder' onder de Nieuwe Kerk in Delft.

De grafkelder van Willem van Oranje en zijn familie

13. de vrede : het einde van de oorlog, de periode dat er geen oorlog is.

Oefening 1

- 1. Waarom wordt Willem prins?**
 - A Omdat zijn vader koning is.
 - B Omdat de koning van Spanje dat wil.
 - C Omdat zijn neef doodgaat.

- 2. Heeft de familie van Willem hetzelfde geloof als de koning van Spanje?**
 - A Ja.
 - B Nee.
 - C Dat staat niet in de tekst.

- 3. Waarom verhuist Willem naar Nederland?**
 - A Omdat de koning dat wil.
 - B Omdat hij Brussel een mooie stad vindt.
 - C Omdat zijn vader hem naar Brussel stuurt voor een goede opleiding.

- 4. Waarom maken de mensen de beelden in de kerken kapot?**
 - A Omdat ze arm zijn en te weinig eten hebben, en omdat ze straf krijgen voor hun geloof.
 - B Omdat ze de hertog van Alva geen leuke man vinden.
 - C Omdat Willem gezegd heeft dat ze dat moeten doen.

- 5. Waarom komt de hertog van Alva naar Nederland?**
 - A Hij is een vriend van Willem van Oranje.
 - B De koning stuurt hem naar Nederland om de Nederlanders te straffen.
 - C Hij probeert het respect terug te brengen tussen de katholieken en de protestanten.

- 6. Waarom vermoordt Balthasar Gerards Willem?**
 - A Hij werkt voor Willem, maar ze krijgen ruzie.
 - B Omdat Willem rijk is: hij wil zijn geld stelen.
 - C Hij is streng katholiek en gelooft heilig in de koning van Spanje.

- 7. Wat zei Willem toen Nederland en Spanje de vrede tekenden?**
 - A 'We zijn nu een vrij en onafhankelijk land, en ik ben jullie koning!'
 - B Hij zei niets, want hij was al lang dood.
 - C 'Ik geef jullie een nieuw volkslied: het Wilhelmus!'

Oefening 2

Wat hoort bij elkaar? Zet het goede nummer in het vakje.

1. Willem	[]	Koning van Spanje in de tijd van de beeldenstorm
2. Karel de Vijfde	[]	Het kapotmaken van de beelden in katholieke kerken
3. De beeldenstorm	[]	Duitser die prins wordt en naar Nederland verhuist
4. Filips de Tweede	[]	Wordt door de koning gestuurd om de Nederlanders te straffen
5. De hertog van Alva	[]	Het volkslied van Nederland
6. Balthasar Gerards	[]	Koning van Spanje in de tijd dat Willem jong was
7. Het Wilhelmus	[]	De man die Willem van Oranje vermoordde

Oefening 3

Wat hoort bij elkaar? Zet het goede nummer in het vakje.

1. de opstand	[]	niet katholiek
2. de vrede	[]	geld krijgen omdat iemand dood is
3. protestant	[]	waar de koning woont
4. de ketter	[]	vechten tegen de machthebbers
5. erven	[]	persoon met het foute geloof
6. het hof	[]	einde van de oorlog

Oefening 4

Vul de woorden in. Kies uit deze woorden:

hof – verhuist – lage – onafhankelijk – erft – opstand – ineens

Willem van Oranje is een belangrijk persoon in de Nederlandse geschiedenis. Hij begon een _____ tegen de koning van Spanje. Pas na 80 jaar oorlog werd Nederland een _____ land.

Een Duitser wordt prins in Frankrijk en _____ daarom naar Nederland

Willem van Oranje wordt in 1533 in Duitsland geboren. Zijn ouders zijn protestant. De koning van Spanje, Karel de Vijfde, is katholiek. Hij is ook koning van een groot deel van Europa, bijvoorbeeld van Duitsland, Frankrijk en van 'de _____ landen' (Nederland en België). In 1544 sterft een neef van Willem, en _____ Willem het prinsdom Oranje in Frankrijk. Hij is dus _____ een prins.

De koning van Spanje vindt dat goed, maar dan moet Willem wel aan het _____ in Brussel komen wonen en katholiek opgevoed worden. Daarom verhuist Willem als hij 12 jaar is naar Brussel, naar 'de lage landen'. Later gaat hij voor de koning van Spanje werken. Hij is een soort ambtenaar.

Vul de woorden in. Kies uit deze woorden:

streng – beeldenstorm – ontevreden – belasting – straffen – gedood – stuk

De _____ en het begin van de oorlog

Het is 1566. Veel mensen in Nederland zijn _____. Ze zijn boos omdat ze te weinig werk, geld en eten hebben. Ze vinden dat ze teveel belasting moeten betalen aan de koning van Spanje. Ook hebben veel mensen in Nederland een ander geloof gekozen dan de koning. Zij zijn protestant. De nieuwe koning van Spanje heet Filips de Tweede. Hij is een _____ katholiek. Hij noemt de protestanten 'kettters' en geeft ze zware _____. Het volk komt in opstand. Mensen gaan de katholieke kerken in. Ze slaan de beelden in de kerken _____. Nederlanders protesteren daarmee tegen de kerk en tegen Spanje.

De koning van Spanje is woedend als hij dat hoort. Hij wil dat iedereen, ook in Nederland, katholiek blijft. Hij stuurt de hertog van Alva om de Nederlanders te _____. Veel protestanten worden _____.

Vul de woorden in. Kies uit deze woorden:

leider – eens – respect – laat – leger – tegen – gevecht

Willem van Oranje is het niet _____ met de koning van Spanje. Hij kiest de kant van de Nederlanders. Hij vindt de koning van Spanje te streng. Hij wil dat katholieken en protestanten _____ voor elkaar hebben. Na de 'beeldenstorm' (het kapot maken van de beelden in kerken) vlucht Willem naar Duitsland. Willem van Oranje is _____ de regering van de hertog van Alva. Hij wil Alva weg krijgen uit Nederland. Hij koopt kanonnen en zoekt soldaten. Hij organiseert een _____.

In 1568 is het eerste _____ tussen de legers van Willem van Oranje en Spanje. Het is het begin van een oorlog tussen Nederland en Spanje. Willem van Oranje is de _____ van de opstand tegen Spanje. In 1581 _____ Nederland aan de wereld weten dat ze een onafhankelijk land zijn,

en dat de koning van Spanje niet meer hun koning is. Dat doen ze met een document, dat het *'Plakkaat van Verlatinghe'* heet.

Vul de woorden in. Kies uit deze woorden:

gelooft – afspraak – begraven – vermoorden – gaat – pistool – vrede

De moord op Willem van Oranje

Het is 1584. Willem van Oranje woont in de stad Delft. Spanje wil Willem van Oranje laten doden. Ze beloven veel geld aan de persoon die hem wil _____.

Balthasar Gerards uit Frankrijk is een streng katholiek en _____ heilig in de koning, Filips de Tweede. Hij wil Willem graag vermoorden. Hij schrijft in een brief naar Willem dat hij een protestant is die voor hem wil werken. Willem gelooft hem.

Op 10 juli 1584 hebben ze een _____ in het huis van Willem. Balthasar wacht beneden op Willem van Oranje. Hij heeft een _____. Willem van Oranje loopt de trap af. Balthasar Gerards schiet op Willem van Oranje. Willem van Oranje is dood. Hij wordt in Delft _____.

Het einde van de oorlog

Pas veel later, na 80 jaar oorlog, tekenen Nederland en Spanje in 1648 de _____.

De koning van Spanje is niet meer de baas in Nederland. Nederland is een onafhankelijk land. Een land met een eigen regering, een eigen vlag en een volkslied. Het volkslied van Nederland _____ over Willem van Oranje. Het Nederlandse volkslied heet daarom 'Het Wilhelmus'.